

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloquentia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Stylo puerili. Capvt V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Ελληνικής Μακεδονίας πρὸς τὴν Κρήτην
σύγχρονος; ὁ admirabilem Alexandri cum sophista comparationem: certe hoc frigido hominis sensu, Isocrates tota Lacædemoniorum Repub. longè fortior habetur, quando intra decennium Panegyricum absoluit? At illi, non nisi intra annorum triginta spatium, Messenā expugnarunt.

violentia, placet doctis auribus nullo modo
possunt. Cui enim semper iste interpretationes
arrideant? **P**erticus Salomonis, est conuersatio
Christi. **A**rcturus lex, & Pleiades noui testamen-
ti gratia. Sudes actia sonctorum consilia. Salina
intime contemplationis sapor. libices magistri spi-
rituales. Sapphirus predicatoris noui testamenti.
Perdix diabolus Scynifes Dialedici. quanquam
hoc postremum subtiliter ab Origine dictum;
Hoc enim animal pennis quidem suspenditur
per aera volitans, sed ita subtile est, & minu-
tum, vt oculi visum, nisi acutè cernentis efflu-
git; corpus tamen cum insederit, acerbissimo
terebrat stimulo, vt quem volitatem videre
quis non valeat, sentiat stimulancem.

Tertium est ex eadem officina, concilis Sicula clade Atheniensium viribus, opera cuiusd^a Hermocratis, exclamat, Non sine magna metu consilio factum esse, ut Athenienses, qui in Mercury stellas fuerant impij, per Hermetum filium Harmonis, violata religione pocnas persoluerent. Hæc frigida, & inepta Longinus iudicat, quæ tamen excusari facile possent.

Sed in hoc genere nihil est Hebreorum scriptoribus, quos Rabinos vocant, infantius, apud quos frigidorum sensuum exempla. & plurima sunt, & maxime ridicula, quale illud est eius, qui in hac verba psal. 61. scribens, *lumenta in montibus, & bous;* ubi textus Hebreus habet

Sot h婢り אלה
Behemoth beharrre aleph, hic frigidus
commentarius bellum vnam fuisse valissi-
mam narrat, plurali numero designatam à Pro-
pheta, cui ad diurnum pabulum, milie monti-
um herbae à Deo essent assignatae.

um herbae a Deo cicut amigdala.
Alius in illud Exod. 4. Obsecro Domine, non
sum eloquens, commentatur Mozen, cum esset
trium annorum puer, Pharaoni fuisse oblatum,
delectatissimumque Regem melliti infantis indo-
le, diadema illi inter ludendum imposuisse,
quod cum Moyses proiecisset in terram, pedi-
busque conculcaasset, id pro infasto quodam
omnime acceptum; cumque Regis filia tribuisset
infantis incitiz, de consilio, & industria viri
apud Hebreos imprimis sapientis, ad explo-
randam fusionis simplicitatem, sciens ne illud
an imprudens fecisset, prunæ illi ardentes sunt
appositæ, quas cum ore contigisset, inde extre-
ma lingue adustionem, perpetuamque balbu-
tum, atque hastitantiam contraxit.

Huic vitio obnoxij sunt, qui in sacris literis allegoricos ubique consequuntur sensus, & omnia in eas, quas sibi finixerunt imagines, efformant. Quia in re nimis sunt plerumque Origenes, & Philo, qui allegoriarum studio, in frigida sepsimis deferri coguntur.

Hoc ergo animalis genus (inquit) dignissime
autem arti Dialectice comparari, quæ minutis,
& subtilibus verborum stimulis animos tere-
rat, & intelligentia oculos decipit.

orat, & intelligentiae oculos decipit.

De stylo puerili.

C A P V T . V.

Vicinum est istis generibus puerile, quod
Cassius Longinus nominat, *axōv μερό-*
λυχον, & ἀγενέστατον. Habet enim tumorem,
& cacozelum, & frigida permulta sibi annexa;
hoc autem proprium obinet, ut inanem qua-
dam suavitatem, Adonidis hortis steriliorena
quam auidissimè venerit. Itaque sensus in eo
ferme sunt tenuieuli, cum aliqua illecebra va-
nissime iucunditatis, lusus iniuri, digressiones
ineptæ, allusiones ad verba, affectatae rerum de-
scriptiones, luxuriantes figura, inopia iudicii,
redundantia sermonis, verba vndeque ad osten-
tationem collecta, & rhytmotum, circumscri-
ptionumque purida elaboratio. Talis est ista
Moecenatis, authore suo mollioratio.

Mæcenatis, autore suo mollior oratio.
*Quid purius amne, sylvi, querispa comantibus? Mæcenatis
Vide ut alueum liniribus aren, versoque uado
remittant hortos.*

*Quid si quis foemina cirro crispat, & labris co-
lumbatur: incipitque suspirans, ut cernice laxa ep. 114.
feratur. Nemo tyranni, irremediabilis factio, ri-
mantur epulas, lagenaque tentante domos, & sapè
mortem exigunt.*

*Genium festo vix suo testem, tenuis cerei filia,
Et crepacem mola focum mater, aut uxor inue-
giunt.*

Quæ pueritiae ludicra? Num statim hæc cum
legeris (inquit Seneca) hoc tibi occurrit, hunc
esse, qui solutis tunicis in rube semper incer-
scit.

*Hadriani
Impera.
mollicula
oratio.*

*Puerilis
puer ex A-
puero de-
scriptio.*

*Puerilis
stylis origo
G. inducū.*

*Onagri
poetæ pue-
rilis n. n. a
femina ad
marem fo-
tum suum
curans.
Opian. 1. 3.
ven. verbo
220.*

Adiunge huic mollicula orationi, Hadria-
ni Imperatoris versus.
*Animula, vagula, blandula,
Hoffes, comes, & corporis,
Quæ nunc abiit in loca,
Pallidula, rigida, nudula:
Nec ut soles dabit iocos.*

Aut Apuleij: (Erat intonsus, & genis gratus, & corpore glabellus. Crines eius præmulus annis, promulsi caproneis anteuentuli, & propenduli. Vests textu tenuis, tactu mol- lis, purpura radians. Quidquid & lyra eius auro fulgurat, ebore candicat, gemmis varie-
gat.

Hæc planè crepundia, quibus permittunt aliquando pulsiones lusitare. At verò iam prouecta ætatis homines, in eas ferri nouissi-
morum verborum inceptias, minime toleran-
dum est.

Sæpè istarum nugarum parens est amor, &
vitijs obsecræ mentis hebetudo: quippe videoas
istos frigidos amatorculos, ex libris vernacula
lingua scrip. is, hæc deliramenta audiē conqui-
rere, quæ illi rosas suas, & anemonas dum ven-
tilant, putant odorem omnium naribus periu-
cundum affari: sed ita fœcent, vt Augæ sta-
bulum non sit impurius.

Alia est etiam non verbis, sed sensibus pu-
erilis oratio: qualis est ista Onagi fœmina ad
marem fœtum suum curans, his verbis
expressa, qua bonum alioqui poetam, ad incli-
natam puerilitatem dimisit.

*Ave, ἄνερ, πίν τοῦ προσωπαλα τρυχύνον-
ται:
Ομαλὰ φονίχθῃ δὲ τὰ τ' ἀν πάρθε εἴ-
γλιντο.
Οὐχὶ μέτωπον ἀδρεῖς λιθοεργὸς ἄγχι Με-
δόσης,
Οὐγόνον ιοβόλου παναμιλίκτῳ δρακό-
νης,
Οὐ σκύμνον παγάβεσμον δρεπλάγχτοι
λεάγνης:
Πλῆδα λοργὴ τὸν ἔλκτον ὃν αὔραμέδα θε-
οῖσι,
Πλῆδα τεὸν γενέοσι τεοῖς οὐκ ἀργενα θή-
σης.
Ισχε φίλῳ μὴ τάμνε, η μοι τάμες οἴο ζ-
ρεζας
Πλῆδα τὸ μηδὲν ἔλκας ὅλον δέμας ξέλα-
σσας,*

De Opt. Charact. Eloq.

Δεῖλὴ ἐγὼ πανάποτμος ἀρωτάτῳ λο-
χεῖς.

Καὶ σὺ τέκθε πάνδειλον, ἀλιτοζατοῖς
τοκῆς,

Δεῖλὴ ἐγὼ τετάλαγνα, κενὸν τόκον ἀδίνα-
σα,

Καὶ σὺ τέκθε, θμητεῖς, οὐχὶ σονύχεος λε-
όντων:

Αλλ' ἔχθρος γενέοσι λεοντεῖσι τοκῆ-
ος,

Vir, vir, quare tuus vultus exasperatur?

Oculi rubuerunt, qui prius erant splendidi.

An frontem intueris sacrifica Medusa?

(Sciebat quippe hic Onager Medusæ fabulam,
& Icholas olim poeticas frequentarat.

Non fœtum veneficum efferi draconis,

Non catulum nefandum monitiaga Leane?

Filium, misera quem peperi, quem exorauimus

ἀ Dijs,

Filium tuum maxillis tuis enirabis.

Cohibete, amice: ne scinde, quod resecuisti,

qualem!

*Fecisti filium? ad nihilum redigisti, toto corpo-
rem mutatum.*

*Misera ego, aī que arumnoса, intempestiум
ob partum!*

*Et tu fili miserrime, sceleratissimi parentis
causa!*

*Misera ego, ter misera, inanem partum eis-
xa.*

Et tu fili distractus, non vngnibus Leonum,

Sed inimicis maxillis Leoninem parentis.

Haec tenus lamentabilis nænia, & verè puerilis: cum enim mentionem facit Onager *sacrifica Medusa*, cùm dicunt se filium à Dijs exorasse, & similes nugas, qui risum teneat? At dices multa sæpè eiudem argumenti, à viris graibus esse conscripta? fateor equidem, sed huiusmodi, si quis scribunt, non seris operibus immiscant: verum pueriles remissiones, & fabellas, & Purilim ludos ad risus compositos profitentur. At, qui *inuentio-*
-*nem pug-*
-*na* *hac* *serio*, & callide dicunt, carminique gra-
uitati, non ioco, sed eloquentiæ ostendat: gra-
tia solent intexere, pueriliter mea quidē senten-
tia, faciunt, hæc enim vitia sunt, in quæ pueri, in hyperbolis semper leues, frequentius inci-
-*duunt*, qui si in Crassi murænam, aut psittacum, melioris carmen, vel orationem funebrem texant, cùm omnia ad rotundam stylis exilitatem debarent esse accommodata, illi ad grandes

Dc.

Demosthenis, & Ciceronis figuræ conuententur: pistracum inquam, vel pafferū, ut heroem laudabunt, erā apud Elysius campos Minois, & Rhadamanthi aſſessorē facient, dictantes il- lū Demoſthenis, ἀντιρρήγον ἔχον: Οὐ δύλες φίοις τοῖς κάτω θεοῖς ἔνει: mox alloquentur per Apostolos; *Preclarè igitur, tecum actum est, dum viuere, anima delicatissima, nunc ante, postquam ex his terris euolaſti, sanctissima: nam beatorum locum consequita, affides Proserpina.*

De Parenthysō.

CAPUT VI.

THEODORUS Rhetor, qui citatur à Cassio Longino, in libro πρότυφοι, notissimi vitij in stylo meminit, quod ipse appellat παρίσυρον, quasi ad Thyrsū accedes, hoc est, furori proximum. Norunt omnes Thyrsū appellari hastulam frondibus vestrā, quā bacchantes gestabant, & hoc perpetuum bacchi insigne iuxta epigrammaticū πανθύτω χιμαρόν, γόνο- φούς πόδι, δύρτα λυτάρο, hinc θυρωτής, nominatur thyrsō percussi, hoc est insanī: unde parenthysū dīcī potest. Oratio grandibus, & intempestiis affectibus, & figuris in re parua insanens, quam defūtationem licet collige re ex Dionysio Longino, in qua παρίσυρον ita describit.

Τέτω παράκειται Σίτοντος κακίας εἴ: Ο-
μηδίην τοις παθητικοῖς, διώρ ο δεδώγει: Ο-
παρίσυρον εἰλεῖται ἐν τῷ πλεόν ἀρχεψον, καὶ νεών
τοῦτα μὴ δεῖ πάσσει, η ἀμετόν, τοῦτα μετέπει-
δεῖ.

(Huic proximum est tertium prauitatis geni-
nus in affectibus, quod Theodorus vocat pa-
renthysū: est autem affectus intempestius,
& vanus, ubi nihil opus est affectu, vel immo-
deratus, ubi opus est moderato: differt a pueri-
li, quod hoc in latēs argumentis, & illecebro-
sa dictionis aucupio, verferunt ut plurimum;
iliud propriam sedem habeat in affectibus in-
tempestiis, maximè doloris, & iracundiae, sine
ulla etiam affectatione verborum. Non enim
istam concinnitatem spectat, sed grandes tan-
tum figuræ, in rebus ludicris conjectantur: ex
quo plenum est insaniae.

Talis est illa, de incendio Daphnitici repli-
ca, miserabilis Nenia Libanij sophiste, quā diu-
sus

Chrysostomus egregie perstringit, in ora-
tione de sancto Babyla martyre. Ibi cām so-
phista præter modum fertur in miserabiles, in-
cōditos, humiles, inclinatos affectus, & p̄e do-
loris, ac furoris impotencia, in frigida quoque,
& inœpta transit, ut, cum dicit Julianum Impe-
ratorem, ubi de templi incendio afflavit cū ru-
mor, (quæsiuſe talaria Mercurij, ut ad flam-
mam restinguendam properaret.) Vbi tan-
dem erat inuenturus: Certe tardum oportuit
suisse auxilium, si hæc talaria sunt expectata.
Ita dum cupit ingentes excitare, delabitur in
absurda, quæ risum potius, quam dolorem ef-
ficiant.

Eodem stylo Aristides sophista in illa flebili
monodia, de Smyrna collapsa, inter cæteras ne-
rias addit: (Si Gorgones reuiuiscerent, non
iam Medusam, aut oculum suum fierent, sed
Smynam, communem Asiae oculum deplora-
rent.)

Num verò ista παράργωδα, & παρίσυρον.
τα? sed plenus in affectibus examinabimus.

Alij etiam magis importuni ambiūsō ora-
tionis tractu, aut plorant, aut irascuntur, aut
derelictantur, aut Deos, Deasq; omnes, in rebus
ludicris & penè nullis inuocant. Quarunt
ab auditoribus, hominibus plerumque frigidis,
& urbanis, num lugent, num indignentur,
num auerſentur, num tantum nefas abomi-
nentur? cū illi interim nihil horum experi-
antur, sed tranquilli omnino ſedeant: Aduer-
tere ſe dicunt pallorem, & lachrymas, & ciu-
latus eorum audire, qui non magis mouentur,
quam statua.

Hoc certè genus, inter cæterā miserabile
est, & insanum, nec immixtū παρίσυρον no-
minatur: habet enim multū de thyrsō, & furo-
re: Nam quid est aliud in rebus modicis? tam
insanæ mentis aſtu iactari, quam Oratore illū
imitari, qui apud Lucium Apuleium pro tri-
bus vtribus, ab ebrio iuuenie multis iſtibus per-
foratis, quād pro cæſis iuuenib⁹ perorat, &
ait.

(Neque partia res, ac p̄cipuē pacem ci-
uitatis cunctę respiciens, & exēplo ſerio pro-
futura tractatur. Quirites sanctissimi. Quare
magis congruit, ſedulos, atque vniuersos vos
prodignitate publica prouidere, ne nefarius
homicida, tot eadiū lanenam, q̄ram crue-
ter exercuit: impunē commiserit.)

Adhæc omnes riſu diſſoluuntur. Mox quæ-
dam mulier, per mediū lachrymosa, & ſebritis,

I. i. atra

Quid
Thyrsus.

Quid par-
thyrsus
Onde ſic
dicuntur.

Longino

Paren-
a
puer. li ſtylo
diſcriben-